

Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 8 Górna – Góra św. Anny – Leśnica – Brzeźce

Data publikacji: 25.05.2021 9:14

Kolejny odcinek Szlaku Powstańców Śląskich to 24 km z Góry św. Anny (niem. Sankt Annaberg) przez Leśnicę (niem. Leschnitz), obrzeżami Kędzierzyna Koźła (niem. Kandrzin-Cosel) do Brzeźc (niem. Brzestz).

□

W Górze św. Anny (niem. Sankt Annaberg) aby dojść do Pomnika Czynu Powstańczego trzeba odbić od szlaku 400 metrów w dół, po czym wrócić tą samą drogą. Podeszłam kawałek ścieżką w las tak, jak według mapy przebiega szlak. Po jego znakach nie ma śladu. Obeszłam całą pętlę według mapy, ale bałam się na tak długo zostawiać rower z bagażami.

Pomnik Czynu Powstańczego to jedno z najważniejszych miejsc na trasie Szlaku Powstańców Śląskich. Obszerne o nim informacje znaleźć można m.in. na [Portalu Edukacyjnym Historia](#). Pomnik Czynu Powstańczego, jaki obecnie oglądamy, w 1955 roku zastąpił wysadzone w powietrze w 1954 roku mauzoleum i amfiteatr upamiętniające Niemców poległych w walkach roku 1921, które wybudowali tutaj Niemcy w 1938 roku. Jak podaje Portal Edukacyjny Historia „Mauzoleum było niską i zarazem monumentalną rotundą (budynkiem na planie koła). Złożono tu prochy pięćdziesięciu poległych niemieckich żołnierzy. Amfiteatr zbudowano poniżej rotundy, na zboczu urwiska. Przeznaczony był dla około pięćdziesięciu tysięcy widzów.”. Amfiteatr istnieje do dziś.

Z ciekawostek warto nadmienić, że miejsce to to wygasły przed milionami lat wulkan, który wcześniej był miejscem kultu Słowian, później chrześcijan.

Pomnik projektu autorstwa Xawerego Dunikowskiego (1875 -1964), wybitnego rzeźbiarza i wykładowcy akademickiego „składa się z czterech połączonych ze sobą piętnastometrowych pylonów (słupów) pokrytych scenami nawiązującymi do walk o Śląsk. W prześwicie pylonów umieszczone zostały postaci: górnik, hutnika, rolnika i kobiety śląskiej z dzieckiem. W centrum założenia ustawiono znicz. W zwieńczeniu pylonów umieszczono osiem rzeźbionych „głów śląskich”.”.

Zdjęcie pomnika zobaczyłam później na kupionej w Raszowej lokalnej gazecie mniejszości niemieckiej. Niestety z powodu braku znajomości języka nie jestem w stanie przytoczyć, co też w przededniu obchodów setnej rocznicy III Powstania Śląskiego o pomniku tym napisali przedstawiciele miejscowej rdzennej społeczności niemieckiej.

Podążając za niebieskimi znakami Szlaku Powstańców Śląskich przez Górę św. Anny po prawej stronie nie sposób nie zauważyć Muzeum Krzyża Świętego ze świeżo pobieloną elewacją na której umieszczono wiele krzyży świętych. Otwarto go raptem niespełna rok temu, 1 czerwca 2020. Mieści się w zabytkowym obiekcie, „który został zbudowany w latach 1700-1709 przez rodzinę von Gaschin - fundatorów Kalwarii annogórskiej. W obiekcie pierwotnie znajdował się Dom Pielgrzyma oraz Karczma „Gräflisches Gast Haus”. Muzeum zgromadziło w dziesięciu salach ekspozycyjnych ciekawą kolekcję artefaktów, związanych z Krzyżem Świętym. Między innymi: przedstawienia Drogi Krzyżowej, rzeźby i obrazy, ukazujące sceny ukrzyżowania Pana Jezusa, wizerunki arma Christi oraz świętych kościoła katolickiego z atrybutem Krzyża. Na piętrze Muzeum znajduje się „Sala Tysiąca Krzyży” z Krucyfikami różnych wyznań, a w „Izbie św. Anny” obejrzeć można dawne pamiątki z Sanktuarium, annogórskie dewocjonalia oraz wizerunki Anny Samotrzeciej. W „Sali Pielgrzyma” zobaczymy tematyczne obrazy, przedsoborowe ornaty, książeczki Kalwaryjskie z annogórskich drukarni i laski pielgrzymów.” - wyczytałam na [stronie dotyczącej turystyki sakralnej](#). Muzeum Krzyża Świętego ma także swoją [stronę na Facebooku](#), informacje o nim znajdziemy także na [portal Turystyczne Propozycje](#).

Od Kościoła św. Krzyża do Muzeum Czynu Powstańczego znów szlak prowadzi inaczej, aniżeli zaznaczono na mapie. Mapa kieruje asfaltową drogą samochodową z wielkimi łukami, szlak prowadzi parkiem. Tym razem – ze względu na rower – wybieram okrężną trasę z mapy. Idąc pieszo na pewno warto kierować się nowo wytyczonym przebiegiem

szlaku. Obie wersje trasy to strome zejścia. Idąc pieszo wybrałabym skróconą wersję przez park.

Droga wiję się, a przy kolejnych jej zakrętach usytuowano punkt widokowy, na którym ustawiono tablicę z opisaną panoramą. Jest też w jej pobliżu Rezerwat przyrody Góra św. Anny. Przy jednym z kolejnych zakrętów zadaszona altana ze stołem i ławami.

I tak droga i szlak doprowadzają do Muzeum Czynu Powstańczego. Jak przeczytać można na [stronach internetowych Muzeum](#) otwarto go w 1964 roku jako wyspecjalizowany oddział Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu „Projekt utworzenia Muzeum Czynu Powstańczego zrodził się podczas obchodów czterdziestej rocznicy III Powstania Śląskiego w 1961 roku. Lokalizacja placówki nie była przypadkowa – to właśnie Góra św. Anny, wznosząca się dumnie nad Masywem Chełmskim, była rejonem najkrwawszych zmagania zbrojnych III powstania śląskiego w 1921 roku i stała się symbolem walki ludu śląskiego o powrót Śląska do odrodzonej po latach zaborów Polski. (...) Pierwotnie mieściła się ona w XIX-wiecznym budynku szkoły w Leśnicy, który w trakcie III Powstania Śląskiego był przez pewien czas kwaterą sztabu 3 Katowickiego Pułku Powstańczego im. Jana Henryka Dąbrowskiego. W 1980 r. Muzeum zostało przeniesione do nowej, obecnej siedziby, którą stał się – po przeprowadzeniu remontu generalnego i rozbudowy – Dom Polski (zwany również Domem Pod Chełmskim Wierchem) położony w lesie na stoku pomiędzy Leśnicą a Górą św. Anny. Budynek ten, powstały w XIX wieku i pełniący pierwotnie funkcję karczmy został wraz z przyległym gruntem zakupiony w 1936 r. przez Bank Słowiański w Berlinie i oddany do dyspozycji I Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech. W latach 1937 – 1939, tj. do czasu, gdy Niemcy przerwali działalność Związku, w Domu Polskim odbywały się zjazdy organizacji polskich, obozy harcerskie i kolonie zachowawcze Związku Harcerstwa Polskiego w Niemczech oraz inne imprezy polskie. Na przyległym terenie urządzono poletka doświadczalne, na których zdobywali wiadomości fachowe młodzi rolnicy należący do ZPwN. Budynek był radiofonizowany, a ustawione w oknach głośniki witały przechodniów dźwiękiem polskiej mowy, chociaż były to lata nasilającego się hitlerowskiego terroru. Tutaj zebrani na sejmiku w październiku 1936 roku członkowie Związku Polaków w Niemczech manifestowali swoją polskość zdecydowanym: Byliśmy – Jesteśmy – Będziemy”. Więcej o placówce przeczytać można na [jej stronie](#). Można także obejrzeć [krótki film o Muzeum](#).

Od Muzeum Czynu Powstańczego szlak znów nie prowadzi tak, jak na mapie – asfaltową jezdnią, a równoległą do niej polną dróżką. Tym razem wybieram ten wariant. Dróżka ta prowadzi pomiędzy niezliczoną ilością kaplic. Jest to, jak podaje [Wikipedia](#) „Kalwaria na Górze Świętej Anny – zespół 26 wolnostojących kaplic Drogi Męki Pańskiej i Dróżek Matki Boskiej, 6 kaplic maryjnych i kaplicy św. Józefa w miejscowości Góra Świętej Anny w województwie opolskim, znajdujący się pod zarządem miejscowego klasztoru franciszkanów należącego do Prowincji św. Jadwigi we Wrocławiu.”

Gdy szlak spotyka się z powrotem z drogą samochodową wita mnie dwujęzyczna tablica Leśnica / Leschnitz. W mieście znów szlak poprowadzono obecnie inaczej, aniżeli widnieje on na mapie. I znów zmiana jak najbardziej słuszna – miast przez Księżą Wieś, jak pokazuje najwyraźniej nie zaktualizowana mapa, poprowadzono go koło XV-wiecznego [kościółka parafialnego pw. Trójcy Świętej](#), a przede wszystkim, przez rynek – Plac Narutowicza. Niemożliwością byłoby, gdyby Szlak Powstańców Śląskich omijał to miejsce. Znajduje się tam bowiem Pomnik Powstańców Śląskich. Nie dziwi jednak, że pierwotnie wytyczony w roku 1971 Szlak Powstańców Śląskich omija to miejsce. Pomnik Powstańców Śląskich wzniesiono tutaj bowiem dopiero w roku 1981. Obok pomnika jest tablica z krzyżem powstańczym i napisami: „Miejsce walk powstańców śląskich” i „Chwała bohaterom”.

W innym miejscu Placu Narutowicza w 2013 roku zamontowano tablicę upamiętniającą 10 lat partnerstwa pomiędzy gminą Leśnica a Gminą Crostwitz w Austrii. Kolejna tablica została zamontowana z okazji 800-lecia miasta, o którym pierwszy wzmianka pojawiła się w 1217 roku w dokumencie Księcia Opolskiego Kazimierza I. Obok tablica z tym samym tekstem w językach niemieckim oraz czeskim. Pozostałości po świętowaniu 800-lecia miasta wciąż są widoczne na centralnym placu miasta, również w postaci tablic z wyblakłymi już nieco fotografiami z hucznych obchodów.

Za centrum Leśnicy obecny przebieg szlaku pokrywa się już z tym pierwotnym, sprzed pół wieku. Przed Krasową, gdy szlak wiedzie wzdłuż ciek wodnego Cedron, należy uważać i pilnować się szlaku. Ja niestety przegapiłam miejsce, w którym należało skręcić w prawo by znaleźć się na przeciwnym jego brzegu. Musiałam wracać. Idąc pieszo można by było przeprowić się na drugi brzeg, z rowerem jednak nie było to możliwe. Nawet jednak nie pomyliwszy drogi czeka nas przeprawa przez orne pole. Nie jest to jednak kolejna rozbieżność mapy z przebiegiem szlaku w terenie. Świadczy o tym widoczny na stojącym w samym środku oraczyny słupie energetycznym niebieski znak szlaku turystycznego. Przeprawa przez pole jest ciężka. Najlepiej więc za Leśnicą w Kowalikowie skierować się do drogi Leśnica – Januszkowice, którą zresztą prowadzi szlak rowerowy 9 N – Rowerowy Szlak Odry.

Krasowa (niem. Krassowa) to szereg domów wzdłuż ulicy, Kaplica pw. Świętego Jana Chrzciciela i po chwili żegna mnie już dwujęzyczna tablica końca wsi. Jak jednak wyczytać można w [Wikipedii](#), „W 1910 roku 258 mieszkańców mówiło w języku polskim, 4 w językach polskim i niemieckim, natomiast 3 osoby posługiwały się jedynie językiem niemieckim. W 1919 r. mieszkańcy założyli tu oddział Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska. Podczas plebiscytu w 1921 roku we wsi uprawnionych do głosowania było 154 mieszkańców (w tym 22 emigrantów). Za Polską głosowało 70 osób, za Niemcami 84 osoby”.

Kolejne miejscowości robią jednak niesamowite wrażenie swoją niemieckością. Raszowa (Raschowa) jest już większą wsią. Jet w niej szkoła, kościół, remiza OSP, restauracja (nieczynna, bo jak przemierzałam ten szlak końcem kwietnia, to nic nie było czynne), sklep (czynny). Kupiłam w nim niemieckojęzyczną miejscową gazetę. Nie poczytam, ale chociaż pooglądam...

Na końcu Raszowej wyremontowane przystanek kolejowy i właśnie remontowany przejazd kolejowy. Dalej szlak prowadzi przez piękny sosnowy las. Znowu jego przebieg jest nieco inny, aniżeli pierwotnie. Oznakowanie jednak jest dobre i nie sposób się zgubić.

Z lasu szlak prowadzi obrzeżami Kędzierzyna Koźle (niem. Kandrzin-Cosel). Tu tablica jednak nie jest dwujęzyczna, choć [Wikipedia](#) podaje zarówno niemiecką, jak i czeską nazwę Kandřín-Kozlí. Jednak jako że trasa omija miasto, nie poświęcam mu więcej uwagi i jadę dalej, na Brzeźce (niem. Brzestz). W [Wikipedi](#) można też przeczytać, że „W historii Brzeźca zapisał się fakt stawienia czynnego oporu armii niemieckiej na początku II wojny światowej”.

Odcinek szlaku prowadzący obrzeżami Kędzierzyna Koźla jest mało atrakcyjny. Prowadzi główną drogą. Jedynym pożytkiem z tego jest usytuowana przy niej stacja paliw, na której można skorzystać z toalety, umyć ręce wodą i mydłem, zjeść ciepłą zapiekankę. Przy drodze kilka XIX-wiecznych kaplic i krzyży. Szlak przecina węzeł głównych dróg – Rondo Milenijne, po czym opuszcza samochodowy asfaltowy trakt i do Brzeźca prowadzi już drogą polną, przez aleję pomnikowych drzew.

c.d.n.

(indi)

- link do mapy.cz z planem tego odcinka trasy znajdziemy [tutaj](#)
- link do mapy.cz z naniesioną trasą całości szlaku znajdziemy [tutaj](#)
- [poprzednie odcinki: Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 1](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc. 2 - kwestie techniczne i refleksje ich dotyczące](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 3 – Bytom – Piekary Śląskie \(Kopiec Wyzwolenia\) – Radzionków – Repty Śląskie \(21 km\)](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 4: Repty Śląskie – Stare Repty – Wilkowice – Zbrosławice – Kamieniec – Karchowice – Jaśkowice \(20 km\)](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 5: Jaśkowice – Toszek – Dąbrówka](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 6 Dąbrówka – Jemielnica – Gąsiorowice – Strzelce Opolskie](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 7 Strzelce Opolskie – Szymiszów – Kalinowice – Ligota Górna – Góra św. Anny](#)